Feministická pedagogika

Tento otevřený vzdělávací zdroj (OER) navrhuje analýzu klíčových principů a přístupů feministické pedagogiky. Cílem je podpořit kritické myšlení o genderu a dalších sociálních identitách v kontextu vzdělávání.

1. Feministická pedagogika jako kritický přístup

Feministická pedagogika je kritický vzdělávací přístup, který se zaměřuje na průsečík genderu a dalších sociálních identit. Snaží se posilovat postavení studujících a vyučujících, zpochybňovat tradiční mocenské vztahy a oceňovat prožité zkušenosti jako legitimní formu poznání. Staví na kritické pedagogice, ale rozšiřuje ji o feministickou teorii a intersekcionalitu.

2. Základní pojetí feministické pedagogiky

Psychologický model usiluje o budování pečujících, nekonfliktních vztahů mezi učiteli a žáky.

Emancipační model se aktivně zabývá rozdíly v sociálních identitách a považuje třídu za prostor produktivního konfliktu, nikoli pouze za místo bezpečí.

Poziční model zdůrazňuje znalosti jako sociálně konstruované a zpochybňuje patriarchální epistemologie začleněním různých perspektiv.

3. Klíčové principy feministické pedagogiky

Přerozdělení moci (od autority vyučujících k participativnímu rozdělení moci mezi vyučujícími a studujícími)

Budování a posilování komunit (oceňujících různorodé hlasy a prožité zkušenosti)

Podpora osobních prožitků a zkušenosti (jako důležitých forem poznání, které zpochybňují tradiční objektivitu)

Intersekcionalita (k pochopení vlivu různých sociálních identit)

4. Zamyšlení a diskuse

1. Jaké jsou největší výzvy při zavádění principů feministické pedagogiky ve velkých a hierarchických vzdělávacích institucích?
2. Jak mohou být prožitky a zkušenosti studujících integrovány do kurikula a uznány jako platný zdroj poznání?
3. Jak může feministická pedagogika pomoci překonat genderové nerovnosti ve výuce?
4. Jakou roli hrají digitální technologie v rozvoji feministické pedagogiky, zejména po pandemii COVID-19?

5. Zdroje

Crenshaw, K (2017). On Intersectionality: Essential Writings. New York: The New Press.
Nguyen, L. (2024). Feminist Pedagogies Inform Inclusive STEM Teaching. Northern Illinois University (online), 30. 05. 2024.
Tisdell, E. (1998). Poststructural Feminist Pedagogies: The Possibilities and Limitations of Feminist Emancipatory Adult Learning Theory and Practice. Adult Education Quarterly, Volume 48, pp 139-156.

Cílová skupina: 👩‍🏫 vyučující na univerzitě, 👨‍🎓 studující na univerzitě

GEDIS project context

Tento zdroj je součástí evropského projektu GEDIS (Gender Diversity in Information Science), který podporuje otevřené vzdělávací nástroje pro řešení genderových nerovností ve vysokoškolském vzdělávání s důrazem na obory související s informační vědou a knihovnictvím.

GEDIS - Gender Diversity in Information Science: Challenges in Higher Education. https://ub.edu/gedis

Citace: Dombrovská, Michaela, Magdaléna Lapúniková and Juan-José Boté-Vericad. 2025. *Feminist Pedagogy*. DOI: 10.5281/zenodo.17054349. Překlad: Michaela Dombrovská a Magdaléna Lapúniková. DOI: 10.5281/zenodo.17054578.

Spolufinancováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou výhradní odpovědností autorů a nemusí nutně odrážet postoje Evropské unie ani Španělské služby pro internacionalizaci vzdělávání (SEPIE). EU ani poskytovatel grantu nenesou odpovědnost.

Co-funded by the European Union